

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljena na dom
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu " 40

Cene inseratov:
Enostopna petlinna vrsta mali
oglas po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, poslana itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.
Izbaža vsak dan izvezništvo
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizskani pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
Zagreb 39.011, Sarajev 7583, Praga in Dunaj 24.787.

Prevarani uradniki.

Radikalna večina je s pomočjo svojih nemških in turških podreptnikov sprejela v narodni skupščini reakcionarni uradniški zakon, ki ne pomeni izboljšanja uradniškega položaja, marveč ga še bolj zaslužuje režimu in vrh tega gmotno pušča v dosedanja mizeriji.

Ta zakon je po svojih reakcionarnih določilih vseskozi delo bivše demokratsko-radikalne koalicije in če je sedanja radikalna vlada na njem še kaj poslabšala, je imela za to podlago v načrtu, ki je bistveno izdelek demokrata Reiserja in ki si ga je samoradikalna vlada po vseh njegovih temeljnih črtah osvojila. Tako je člen 4, točka 7, ki obeša uradnikom na usta nagobnik in jim jemlje dejansko vsako službeno stalnost, ker lahko na podlagi zlobne denunciacije vsakega režimski stranki ne ljubeča uradnika spravi ob kruh, vse-skozi demokratski fabrikat. Tudi dejstva, da so uradniki slabše plačani od častnikov, so krivi demokrate, ker so v vojnem odboru z ostudnim »hurra patriotizmom« glasovali za vse vladne predloge in tako dali poguma vladi, da militarizem favorizira na stroške civilnih uradnikov. Tudi za prikrajšanje uradništva v vseh drugih ozirih nosi po ogromnem delu odgovornost demokratska stranka, ki je mati maksimiranja draginskih doklad in ima zato krivdo na tem, da so radikali zdaj s tem večjim pogumom uradništvu pristigli. Tudi plačilni sistem uradništva, ki se ne prilagodi avtomatično draginskim razmeram, je izum demokratov, ki pod svojim kumanudijem niso našli primernejše plačilne skale nego je ona, ki so jo zdaj radikali uzakonili. Z eno besedo sedaj sprejeti uradniški zakon ima za mater demokratsko stranko, za očeta pa radikale, ki so zdaj opravljal še posel babice, da so spravili na dan pokveko, ki so jo pri tem še nekoliko bolj pokvečili.

To demokrate čisto dobro vedo, zato so si izmislili ob priliki, ko je zakon prišel pred plenem narodne skupščine, e k s o d u s, da markirajo »ogorčenje« nad nestvorom, ki se je bil za časa koalicije rodil v njihovem naročju. Tako mislijo, da prevarajo uradništvo, da se ne bi spomnili na to, kdo je bil pravzaprav ta zakon skrpual. Toda demokrate niso imeli s tem sreče. Kajti vsak pameten človek je moral precej videti, da njihov eksodus ni ničesar drugega kakor k o m e d i a. Radikali imajo z Nemci in džemijetom absolutno večino, imajo pa tudi za veljavnost sklepov potrebni kvorum. Člen 85 ustave pravi namreč, da »narodna skupščina sklepa polnoveljavno, ako je v seji prisotna ena tretjina vseh poslancev«. Vseh poslancev je 313, torej znaša kvorum 105. Za uradniški zakon pa je glasovalo 121. Torej so imeli radikali še 16 poslancev nad eno tretjino za svoj zakon. Torej ni mogel sprejetja zakona preprečiti ne eksodus demokratov, ne eksodus ostale opozicije, če bi bil zraven demokratov zapustil sejo tudi Jugoslovanski klub. Ergo je eksodus demokratov bil popolna brez-uspešna, nepotrebna in zgolj na preslepljenje nepoučene javnosti mereča komedija. Iz tega lahko zdaj vsak, kdor zna po Adam Riesejevi aritmetiki vsaj do 313 šteti, izprevidi, kako neumno se laže »Jutro«, ako pravi, da je »Jugoslovanski klub« s svojo navzočnostjo pri glasovanju omogočil sprejetje uradniškega zakona, za katerega so radikali imeli tako absolutno večino kakor potrebni kvorum brez celokupne opozicije. Še neumnije seveda pa se laže režimski velereptil, »Slovenski Narod«, ki poroča, da je dr. Hohnjec izjavil da bodo »klerikalni poslanci glasovali sicer proti zakonu, da pa skupščine ne zapuste, ker hočejo omogočiti vladi kvorum«. Izjava dr. Hohnjeca pred glasovanjem o uradniškem zakonu je bila včeraj v našem listu d o b e s e d n o objavljena in dr. Hohnjec tega, kar mu »Narod« podtika, ni izjavil, kaj takega tudi ni mogel izjaviti, ko vsak količjak alfabetski človek ve, da so radikali z Nemci in svojimi Turki s kvorumom z gotovostjo razpolagali. Toda nobena laž ni tako bedasta, da bi je bedasti »Slovenski Narod« ne

Demokratov ni gnalo iz zbornice ne ogorčenje nad zakonom ne namen onemogočiti kvorum, o katerem so vedeli, da ga vlada ima, marveč gnala jih je iz zbornice njihova slaba vest. Če bi bili namreč v zbornici ostali in zoper zakon glasovali, bi jim bili radikali lahko očitali, da glasujejo zoper zakon, ki so ga v bistvu sami izdelali in sicer po njegovih najbolj reakcionarnih določilih. Slaba vest je demokratom narekovala eksodus tudi zato, da bi uradništvo preslepili, češ, zdaj lahko vidite, kakšni junaki smo, da nočemo ob glasovanju o uradniškem zakonu biti niti navzoči! Uradniki pa vedo, da je to junaštvo zgolj preračunljiva teatralna poza, da ne bi bilo demokratom treba glasovati proti zakonu, kar bi bilo v tem slučaju edino umestno, resno in dosledno, če ne bi ta zakon bil ravno demokratski izdelek!

Umestno, resno in dosledno je bilo postopanje Jugoslovanskega kluba. Naš klub je bil nastopil z vsjo odločnostjo zoper ta zakon že od prvega začetka, ko ga je za časa koalicije rodil spoštovani gospod Reiser in ga v zakonodajnem odseku kot njega avtor in referent z vsimi kriplji branil. Že takrat je Jugoslovanski klub zastopal načeloma popolnoma nasprotno stališče demokratskemu in radikalnemu. Jugoslovanski klub je nastopil za to, da se uradništvo od vpliva vsakokratnega režima popolnoma osvobodi in sicer s tem, da postane organ ljudstva kakor v Ameriki, Rusiji in Švici. Jugoslovanski klub je načeloma pobijal stališče, da imej država pravico nadzirati politično mišljenje uradništva. Načeloma je bil proti predpostavljani militarizma civilnemu uradništvu. Jugoslovanski klub je zahteval, da se odpravi kriče antisocialno razlikovanje med uradništvom in slugami. Naš klub je bil za plače in pokojnine, ki bi bile prilagodene draginskim razmeram in bi uradniškemu stanu zagotovile uvaževanje položaja, popolno preskrbo in neodtujljivo stalnost. Naš klub je vodil ves čas ostro borbo za neodvisnost, gmotno osiguranost in nedotakljivost uradništva. Vse to so pa ne samo radikali, marveč tudi demokrate ves čas, tako ko so bili v koaliciji kakor zdaj, ko igrajo »opozicijo«, dosledno pobijali in umestne predloge Jugoslovanskega kluba odklanjali. Vsled tega nosijo za sedanji reakcionarni zakon isto moralno odgovornost kakor radikali, pa naj so tudi iz zbornice pobegnili!

Uradništvo je torej ogoljufano. Slepiniti so ga začeli demokrate, končnoveljavno so ga po oslepili radikali. Tudi železničarji, profesorji, učitelji in sodniki so ostali na cedilu. In tudi to po sokrivdi in odgovornosti demokratov, ki so takrat, ko so bili z radikali koalirani in so dobili od le-teh plein plouvoir, da izkrcuajo uradniški zakon, na specialne zakone za te kategorije popolnoma pozabili, dasi so že za časa monarhije taki zakoni obstojali, ker so nujno potrebni. Zato so morali zdaj radikali čez noč zmašiti te specialne zakone; kako, to nam pove njihov železničarski in pa srednješolski zakon, ki je tak, da se mu vsi šolniki smejejo.

Vzrok vsemu temu je to, da niti demokratom niti radikalom nikoli ni bilo in ni za dejansko izboljšanje gmotne položaja uradništva in njegovo pravno stalnost ter sigurnost. Njim je izključno za njihov strankarski režim. Radikali zdaj z uradniškim zakonom, sprejetim 24. t. m., zasledujejo le ta namen, da deloma izženejo, deloma izstradajo in deloma izgnusijo iz državne službe vse poštene uradnike, nakar bodo njihova mesta zasedli z režimskimi podreptniki, nekvalificiranimi ter moralno manjvrednimi elementi, ki bodo dostopni podkupovanju in korumpiranju, da bo razbremenjena država, obremenjena pa stranka. Da je prišlo tako daleč, to pa naj zapiše sebi v zaslugo tudi demokratska stranka, ki za uradništvo, ko je bila na vladi, ni storila ničesar, oziroma je pridno gladila pota sistemom korupcije, katerega je zdaj na celi črti inavguriral kabinet gospoda Pašića.

BARON DANIEL †.

Budimpešta, 25. julija. (Izv.) Bivši trgovinski minister baron Daniel je umrl.

Poslanci brez imunitete.

ZAKON O TOČI SPREJET. — IZJAVA JUGOSLOVANSKEGA IN MUSLIMANSKEGA KLUBA PROTI KRŠENJU IMUNITETE. — RADIČ IN OPOZICIONALNI POSLANSKI SE IZROČE SODIŠČU, NEMŠKI IN RADIKALNI POSLANEC PA NE. — DEMOKRATI Z VLADNO VEČINO. — SKUPŠČINA ODGOĐENA DO 20. SEPTEMBRA.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Seja parlamenta se je pričela ob 10. dopoldne. Po običajnih formalnostih se je prešlo na razpravo o zakonu o toči. Po govorih poslancev Moskovljeviča, Radosavljeviča in Agatonoviča je min. Trifković v svojem govoru branil vladni predlog. Sprejeti so bili vsi členi zakona do prehodnih naredb. Glasovalo je 107 poslancev za, 59 proti. Proti je glasovala vsa navzoča opozicija.

Nato je skupščina prešla na drugo točko dnevnega reda: Poročilo imunitetnega odbora. Ko je poročevalec večine prebral poročilo imunitetnega odbora, se je glasil k besedi poslanec Sušnik, ki je prebral v imenu Jugoslovanskega kluba in Jugoslov. muslimanske organizacije sledečo izjavo:

Jugoslovanski klub in Jugoslovanska muslimanska organizacija smatrate, da je ustanova imunitete narodnih poslancev v kulturnem svetu samo zato sprejeta, da se narodni poslanci zaščitijo pred šikaniranjem državnih oblasti in da so narodni poslanci v svojem političnem delovanju popolnoma svobodni. Vsa inkriminirana dejanja, za katere se zahteva izročitev narodnih poslancev avtonomističnega oziroma federalističnega mišljenja so politične narave in so v zvezi z njihovim političnim delovanjem. Da je tako, potrjuje tudi okolnost, da so vsa navedena dejanja bila storjena pred nekaj meseci ali pa že davno; minister za pravosodje je predložil zahtevo o izročitvi že pred več meseci. Kljub vsemu temu imunitetni odbor ni smatral za potrebno, da se sestane in reši to vprašanje, ker vlada tega ni hotela. A sedaj po objavi zagrebškega protokola sporazuma je bil naenkrat sklican imunitetni odbor in njegova večina je sklenila izročitev poslanca Stjepana Radića in tovarišev ter poslancev Jugoslov. kluba sodišču. Kakor smo zgoraj izjavili, je jasno, da je vsa ta stvar eminentno politične narave, da se predstavniki proticentralističnega gibanja pritisnejo, kar naravnost nasprotuje duhu ustavne odredbe o imuniteti narodnih poslancev. Zato smo načelno proti izročitvi narodnih poslancev Stjepana Radića in tovarišev, kakor tudi poslancev Jugoslovanskega kluba Vladimirja Puše-

njaka, Antona Sušnika in tovarišev za izrazito politična dejanja in izjavljamo, da v imenu najostrejšega protesta zapuščamo dvorano.

Nato so poslanci Jugoslov. kluba in JMO zapustili dvorano.

Demokrat Večeslav Wilder je v svojem govoru napadal Radića in zahteval, da se celi zadevi da politični značaj. Wilder, čitajoč svoj govor, se je trudil, da ta trenutek v parlamentu izrabi v strankarske svrhe. To je ugotovil tudi minister za javne zgradbe Uzunović, ki je dejal, da posl. Wilder in ostali demokrate ponovno spravljajo na dnevni red stara vprašanja, kot vprašanje verifikacije, zagrebškega protokola, in da vse to delajo v strankarske namene.

Ob 1. uri 50 minut je bilo dano na glasovanje poročilo imunitetnega odbora o izročitvi Stjepana Radića in tovarišev ter Pučenjaka in tovarišev sodišču. Skupščina je poročilo sprejela soglasno. Glasovali so radikali, demokrate, Nemci in zemljoradniki. Vprašanje izročitve nemškega poslanca Schauerja in radikala Popovića je bilo vrnjeno imunitetnemu odboru.

Ob 2. uri 10 minut je podpredsednik skupščine Batić zaključil sejo, sporočivši, da se skupščinske seje odgodijo do 20. septembra, po potrebi pa se bo bodoča seja sklicala pismenim putem.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Dejstvo, da so radikali izročili Radića in tovariše sodišču in da so za ta predlog glasovali tudi demokrate, se povsod živo komentira. Bivši avstrijski parlament ves čas svojega obstoja ni izročil niti enega češkega ali slovenskega poslanca sodišču. Na današnji seji belgrajškega parlamenta pa so bili izročeni poslanci proticentralističnih strank. Še bolj pa pade v oči, ker so demokrate skupno z radikali in Nemci glasovali za ta predlog potem, ko je bil predlog spremenjen v tem smislu, da se nemški poslanec Schauer in radikalni poslanec Popović ne izročita. Demokrate, ki so doslej vedno napadali zvezo Nemcev z radikali, so sedaj pokazali, da je bilo njihovo ogorčenje proti radikalno-nemški zvezi prazen humbug, ker so glasovali, da se nemški poslanec ne izroči.

Pred rekonstrukcijo vlade.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Pašić se je odločil, da izpopolni vladu. Še tekom tega tedna bo predložil kralju v podpis ukaz o imenovanju novih ministrov. Za ministra za agrarno reformo bo imenovan Milan Simonović, za ministra za trgovino in industrijo Kojić, za ministra za vere Vojislav Janić, za ministra za poljedelstvo in vodo Kosta Miletić, sedanji minister za agrarno reformo. Širša rekonstrukcija vlade se bo izvršila septembra meseca.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Ob 9. dopoldne se je vršila seja finančnega odbora, na kateri so bili dovoljeni manjši krediti. Odbor je sklenil, da se zakon o draginskih dokladah popravi v toliko, da se škofom, ki so vnešeni v državni proračun ter reis ul ulemi zvišajo draginske doklade na 100 dinarjev, zagrebškemu nadškofu pa na 120 dinarjev dnevno.

Prihodnja seja finančnega odbora bo najbrže 25. avgusta, ko se bo začela razprava o finančnem zakonu.

PRORAČUN ZA LETO 1923-24.

Belgrad, 25. julija. (Izv.) Finančni minister je predložil narodni skupščini zakonski načrt o proračunu za 1923-24 s pregledom finančnega zakona.

SEJA HRSS.

Zagreb, 25. julija. (Izv.) Danes se je vršila seja predsedstva HRSS. Po seji se je zbralo več članikarjev, ki so čakali na po-

slance, da slišijo njihovo mišljenje povodom izročitve poslancev HRSS sodišču. Poslanci so bili zelo rezervirani. Vaš dopisnik je govoril z več poslanci, ki so izrazili svoje prepričanje, da je glasovanje za izročitev poslancev HRSS in Jugoslov. kluba sodišču akt maščevanja radikalne vlade radi objave protokola sporazuma. Posebno se poudarja dejstvo, da poslanci HRSS in Jugosl. kluba niso bili izročeni sodišču, dokler se je sklepal protokol sporazuma in dokler so se s strani federalističnega bloka lojalno izvrševali sklepi protokola sporazuma.

BALKANSKA BANKA V KONKURZU.

Zagreb, 25. julija. (Izv.) »Službene Novine« objavljajo konkurz nad Balkansko banko in pozivajo vse upnike, da v roku desetih tednov prijavijo svoje terjatve.

Pogajanja med zavezniki.

Pariz, 25. julija. (Izv.) Pogajanja med zavezniki so stopila v novo fazo. Splošno pričakujejo, da bosta Francija in Belgija skupno odgovorili, ali pa da bodo odgovori zasnovani vsaj na skupni podlagi, če bi odgovorili Francija in Belgija vsaka za sebe.

Amerika ni podpisala lozanske pogodbe.

Lausanne, 25. julija. (Izv.) Včeraj je bila podpisana mirovna pogodba. Okoli 3. ure popoldne so se začeli delegati zbirati. Sejo je otvoril predsednik Scheurer s kratkim nagovorom in nato pozval Izmet-pašo, naj podpiše. Izmet-paša je podpisal celo vrsto raznih pogodb, Ameriški

zastopnik pogodb mi podpisal, ker se bo Amerika posebej pogajala s Turčijo. Vsled tega ostane turška delegacija še nekaj časa v Lausanni.

Resni položaj v Nemčiji.

Berlin, 25. julija. (Izv.) Cene živih strokovito rastejo. Vsled tega je prišlo danes v mestni tržnici do obupnih prizorov. Ljudstvo je čedalje bolj vznemirjeno. Tako monarhistično kakor komunistično gibanje raste. Protidoruška policija obrača svojo pozornost zlasti na špekulacijo velikih mesarjev. Danes je bilo konfiscirano živine za več milijard mark. Državna indeksna številka je napram prošemu tednu narasla za 36,1%. Monakovska vlada je spričo nemirov, katerih se je vsled za nedeljo napovedane manifestacije fašistov bati, prepovedala vse komunistične protimanifestacije.

ZAPLEMBE 20 MILIJARD MARK.

Pariz, 25. julija. (Izv.) Iz Mainza javljajo, da so Francozi zaplenili v neki tajni, v beton vzdani blagajni v podružnici nemške državne banke nad 20 milijard mark.

BALDWIN O MEDNARODNIH DOLGOVIH.

London, 25. julija. (Izv.) Pri slavnostnem obedu londonskih trgovcev je Baldwin izjavil, da je Anglija storila prve odločne korake za ureditev mednarodnih dolgov. To vprašanje bi bilo že zdavnaj rešeno, če bi bili rešitev tega vprašanja prepustili trgovcem.

RESEN POLOŽAJ ANGLEŠKE TRGOVINE.

London, 25. julija. (Izv.) Poslanec Gourdy je rekel v nekem govoru, da je položaj angleške trgovine zelo resen. Danes je v Angliji 1,2 milijona brezposelnih, na zimo pa jih bo 1,5 milijona, če se razmere ne izpremenijo.

ANGLEŠKI PARLAMENT.

London, 25. julija. (Izv.) Angleški parlament se sestane po parlamentarnih počitnicah zopet 12. septembra. Na več vprašanj je odgovoril Baldwin, da bo zbornica brzkone še pred svojim razhodom imela priložnost razpravljati o ruhrskem vprašanju.

Vzroki don Sturzove demisije.

Rim, 22. julija.

Proti ljudski stranki vodi Mussolini že od prvih dni svojega nastopa ljut boj. Direktnim potom je ne more uničiti, ker stoji za njo ogromna večina katoliškega ljudstva, zato je zasejal seme razdora v stranko samo. Pri tem se poslužuje tega trika, da predstavlja sebe kot obnovitelja Italije tudi v verskem pogledu. Ljudska stranka pa da se smatra za braniteljico katoliških interesov. Kako je potem — tako sprašujejo fašisti — združljivo s to njeno lastnostjo, da je nasprotnica fašizmu? Ali je ljudska stranka resnično predstavljateljica interesov katoliškega italijanskega ljudstva ali pa je samo uzurpatorica. V prvem slučaju bi morala iti skupaj s fašizmom, v drugem pa zasluziti, da se pobija. Tako se glasi dilema, ki ga postavljajo italijanski fašistični listi.

Glasiilo rimskih fašistov, »Giornale di Roma«, na primer pravi nekako tako-le: Don Sturzo, ki je vodja akonfesijske politične stranke, je obenem duhovnik. Povdarjajoč, da so zgolj politična stranka, popolarji kljub temu pobijajo fašizem, češ

da je nezdružljiv z načeli, ki jih varuje cerkev. Toda mnogi katoličani, ki razumevajo fašizem kot manifestacijo narodne misli, v kateri je zapodena tudi verskomoralna obnova deželi, ne mislijo tako. Kdo ma torej prav? Ali more biti cerkev, tolmačiteljica najvišjih težejih ljudske duše, v resnici nasprotnica fašizma, ki predstavlja Italijo katoliške preteklosti in bodočnosti? Menda ne. No — potem stranka don Sturza nima več eksistenčne pravice.

Ljudska stranka na to seveda ni molčala. Sofizem fašistovskih izjavanj je očitno. Ljudska stranka ne predstavlja verske organizacije italijanskega katoliškega ljudstva in je kot politična stranka od cerkve neodvisna kaor tudi cerkev za njeno politiko ne nosi nobene odgovornosti. Ona brani po svojem lastnem prepričanju svobodno in pod lastno organizacijo vrhovna krščanska moralna načela v javnem življenju kakor branijo fašisti svoja, liberalci svoja, socialisti svoja. Kajti brez vrhovnih idejnih smernic pač ni nobena politična stranka. Ker pa ljudska stranka smatra, da so načela fašizma v nasprotju s krščanskimi moralnimi načeli — o tem pameten človek ne more dvomiti — zato je nasprotnica fašizma in se poslužuje proti njemu vseh sredstev politične borbe. V taktiko cerkve napram fašizmu se pa stranka ne vmešava, kakor se cerkveno vodstvo ne vmešava v taktiko ljudske stranke.

To stališče je odobrilo tudi glasilo Svete Stolice »Osservatore Romano«. — Fašistov to ni zadovoljilo. »Idea Nazionale« je pisala, da spričo vsega, kar je Mussolini storil za vero in cerkev, ljudska stranka ne more in ne sme biti v družbi s framasoni, liberalci in socialisti v opoziciji proti vladi. Na vsak način ne sme stati na čelu taki opoziciji duhovnik. Katoliška vest ne prenese, da bi duhovnik te cerkve s svojo politično delavnostjo naprteval na ramena cerkve odgovornost za svojo borbo proti fašizmu.

Pri nas in v drugih katoliških deželah sploh bi ti argumenti fašizma pač ne našli nobenega odmeva med katoličani. Kakor vsak drug katoličan more tudi duhovnik smatrati fašizem kot krščanstvu škodljiv pojav, naj dela cerkvi nazunaj še take poklone. Saj končno to še ni vse, če fašistovska vlada vzpostavlja zunanji sijaj v odnosih med cerkvijo in državo in če se pozivlja na svoj narodni značaj. Gre za duha in ta je v fašizmu poganski in ne krščanski, kar pa se tiče odnosa med vero in nacionalnim načelom, hočejo fašisti vero podrediti temu, kar oni razumejo pod nacionalizmom. Očitno pa izvestni katoliški krogi v Italiji živijo močno pod sugestijo fašizma, tako da fašistovska kampanja proti don Sturzu ni bila brez uspeha.

Kajti kmalu na to je monsignor Pucci, ki je vplivna oseba, v »Corriere d'Italia« napisal članek, ki se mora smatrati kot rahel mig na adresu voditelja ljudske stranke. Dejal je, da se Sveta Stolica nič ne vmešava v politiko. Kar pa se tiče tega, da stoji na čelu ljudske stranke duhovnik, je Sveta Stolica to tolerirala zaradi tega, ker so vladale izredne razmere. Seveda, čim bolj je Vatikan obziren, tembolj se mora tudi duhovnik, ki je Vatikanu podvržen, ozirati nanj in skrbeti za to, da Sveta Stolica ne pride v zadrego. Kar se vodstva državnih poslov tiče, pa je Sveti Stolici, čeprav se vanje ne vmešava, enako ljubo, bodisi da sedijo v parlamentu ali v vladi prepričani katoliki, bodisi da pametna in uvidevna vlada sama iz sebe pospešuje verske in cerkvene koristi, ki so tako ozko spojene s slavnimi tradicijami italijanskega ljudstva.

To je bilo tisto, kar je Mussolini hotel. Don Sturzu je bilo na lep način rečeno: Idi!, vlada pa je dobila svoj poklon. Treba pa naglašati, da don Pucci ni govoril v ime Vatikana, ampak je v tej kočljivi zadevi dal izraza lastnim mislim, ki seveda niso v nasprotju z onimi, ki tozadevno prevladujejo v državnem sekretariatu Svete Stolice.

Ali je stališče cerkve v Italiji z odstopom don Sturza kaj olajšano, se bo videlo. Taktično je demisijski don Sturza seveda enkrat dobra poteza, ker bi sicer fašizem v svoji brezobzirnosti cerkvi v Italiji prizadel veliko težav in škodo. Drugo vprašanje je, ali je umik pred fašizmom trajne pozitivne vrednosti in ali ni odstop don Sturza oslabil ljudsko stranko kot edino resnično braniteljico ideje katolištva in demokracije v javnem življenju. Nasprotniki don Sturza z katoliških vrst bi namreč morali tudi to pomisliti, da se z ljudsko stranko ne žrtvuje fašizmu samo splošno politični del njenega programa, marveč tudi njene kulturne in socialne smernice. Kajti verske vrednote krščanstva so fašistom le sredstvo za namen, dočim so ljudski stranki vrhovni samonamen, predstavljajo sile, ki naj italijansko ljudstvo moralno in socialno dvignejo, ne pa le izvestnemu sloju povojne buržuazije služijo kot ohranitelj privilegirane položaja.

Ti katoliški sloji bi si morali zastaviti vprašanje: Kakšen položaj nastane za cerkev v Italiji, ki je po Sveti Stolici končno vrhovni vodilni organ celokupnega katolištva, če bi izvestni krogi italijanske prelature po izločitvi ljudske stranke iz političnega življenja tako zapletli katoliške interese z interesi fašistovske vlade, da bi se potem zopet le s težavo dali ločiti? In kaj bi na to rekel italijanski katoliški svet? Zdi se, da si ti prelati tega vprašanja ne zastavljajo.

Sicer pa mirnim srcem lahko zaupamo tradicionalni modrosti najvišjega vodstva cerkvenih zadev, da tak položaj ne nastane.

Iz zunanje politike.

* V Bolgariji vre? Po poročilih nekaterih inozemskih listov je pozicija kabineta g. Cankova v zadnjem času omajana. Baje je uspelo Daskalovu, da iz inozemstva zopet organizira gibanje zemljoradnikov po deželi, ki v zvezi s komunisti pripravljajo revolucijo. Vlada da je postala zadnj čas precej nervozna.

* Med Rusijo in Bolgarijo je zavladala velika napetost. Vzrok temu je to, da je izvrševalni odbor III. internacionale, ki stoluje v Moskvi, objavil apel na bolgarske kmete in delavce, naj se vzdignejo zoper meščansko vlado Cankova. Vsi bolgarski meščanski listi ta apel ogorčeno zavračajo kot predrzno vmešavanje sovjetske vlade v notranje zadeve bolgarskega naroda.

* Grčija pred novo revolucijo. »Matin« poroča, da je večina armade in mornarice v Grčiji pripravljena na novi državni udarec. Vodja tega gibanja, ki ima za namen kralja odstavi in proglasiti republiko, je Venizelos. Kralj je zbral v Atenah nekaj polkov, da branijo prestol. Zdi se pa, da to ne bo veliko pomagalo. Republikansko vojsko vodita general Pangalos in admiral Nadži Kirakos. Revolucijo financira najbogatejši Grk, Vasilij Zaharov. Krona kralja Jurija II. (ki je poročen s sestro naše kraljice, Elizabeto romunske) je resno ogrožena.

* Nova Turčija. Nova skupščina je izvoljena in šteje močno vladno večino. Skliče se na

prvo zasedanje 2. avgusta. — Ob priliki vesti da se v Lozani 24. t. m. podpiše mir z zavezniki, so se vršile po vseh krajih Turčije narodne manifestacije. Ministrski svet v Angari se je bavil z zunanjepolitičnim položajem. Orientacija vlade v pogledu na evropske, zlasti pa na balkanske razmere še ni znana. — Vesoljni pravoslavni patriarh Meletij definitivno zapuša Carigrad.

Tehnična in upravna vprašanja ob ločitvi reškega in baroškega pristanišča.

»La Difesa« prinaša načrt, kako bi se uredila tehnična in upravna vprašanja, ako se reši reški problem v smislu rapalske pogodbe. Predvsem je tu vprašanje pristaniških taks, ki naj se uredi biveštem avstro-ogrskem zgledu: Ladje, ob enem potovanju obiščejo reško in baroško luko oziroma obratno, naj plačujejo takso samo enkrat na enem mestu, a taksi si razdelita potem medseboj Reka in Jugoslavija v dveh enakih delih. Kar tiče carine, naj se luka Baroš proglasi zasebno in obe pristaniški oblasti priznata medsebojno carinska potrdila. Pomorska in carinska služba na Reki morata biti kolikor največ mogoče enostavno urejeni vse nepotrebne formalnosti in uradi morajo opustiti, da se tako znižajo upravni stroški. Temeljem svobodnih gospodarskih pogodb med Reko, Italijo in Jugoslavijo naj se rešijo vprašanja o obalni plovi (ki ne sme postati predprava kake po samezne paroplovne družbe, ampak o nosne državne zastave), o posesti in registra bivših avstro-ogrskih ladij, o ribolovu, zunanjih zastopstvih, priznanju plovi takih škol, ki jih Reka nima, poteka po pošti, železnicah, carini, obmejnem carinstvu itd. List končno znova naglašajo, da more Reko rešiti le popolna neodvisnost in prijateljsko razmerje z Jugoslavijo; ako Italija Reko anektira, je gospodarska mesta neizogibna.

Politične vesti.

+ Rekord v lopovstvu je dosegel Pribevičev orjunaški »Preporod« v Zagrebu. Dan na dan polni svoje predale s senzacijami o vohunski aferi, ki jo hoče na vsak način z raznimi »zdi se«, »verjetno je«, »govori se«, »domneva se«, itd., spraviti v zvezo s federalističnim in avtonomističnim gibanjem na Hrvatskem in Slovenskem. Dočim se celo že »Jutru« te iz zlobnih namenov izvirajoče izmišljotine zdijo preneumne, jih »Slovenski Narod« z debelimi črkami svojim čitateljem servira kakor je to svojčas delala »Reichspost« v Friedjungovo afero. In vendar radikalna vlada sama že priznava, da nima Radič nobene zveze z vohunsko afero, dasi bi bilo to zvezo rada izkoristila. Te senzacije pa niso nobena šala, kajti ponatiskujejo jih vsi italijanski, mažarski, angleški in nemški listi pod naslovom: »Jugoslavija se reši!« In to tudi ni nič čudnega, kajti »Preporod« je izdal posebno izdajo, v kateri piše, da je vsa armada okužena od velebojarske, da so vanjo zapleteni visoki in nižji oficirji, da so leti sodelovali z makedonskimi četaši, da so izdajali vse vojaške načrte, da se mora izvršiti splošna pregrupacija častništva in moštva po celi državi, da je bil velik del armade v sporazumu z Italijani, Bolgari in Mažari itd. itd. In to zaradi par ničvrednih babnic in postopačev, ki so vohunili in kontravohunili, kakor se to dela prav v vsaki državi. Saj se je na Francoskem še pred par dnevi zaključil podobno vohunsko-veleizdajniški proces, ne da

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalje.)

Zaman sem se trudil od tega dne, da bi vpogledal v grozotno skrivnost, ki je ovijala usodo tuje ladje. Bila je zidana in opremljena, kot sem že rekel, kakor holandske trgovske ladje, in tudi obleka moštva je podpirala takšno naziranje. Lahko bi čitali ime ob zadnjem delu ladje ali pa opazovali kaj drugega na nji; globoko razburjenje pa nam je ugrabilo smisel za vsako takšno vprašanje. Še ne docela gnila trupla so bila žefranove barve; iz tega smo sklepali, da je celokupno moštvo uničila žolta vročica ali druga slična strupena bolezen. Če se je tako zgodilo (in drugače se mi skoro ne more zdeti), je morala smrt nastopiti strašno in neodoljivo hitro, po legi mrličev sodeč; torej drugače, kot se zgodi navadno tudi pri najmorilnejših epidemijah. Mogoče jim je slučajno zašel strup v zalogo, ali pa so pojedli neznano strupeno ribo ali ptico. Vendar je docela nepotrebno, ubijati si glavo s tem. Vse je ovito za vselej v temo grozopolne in nezasledljive skrivnosti.

Enajsto poglavje.

Prebili smo ostali del dneva v nekakšnem topem zdenju in zrlji za uhajajočo ladjo,

dokler nam je ni tema skrila ter nam obenem vrnila vsaj deloma zavest. Vračala so se muke glada in žeje. Spričo njih so se vse ostale skrbi in misli zmanjšale. Do jutra pa se ni dalo nič storiti; skušali smo torej se odpočiti, kakor se je pač dalo. Meni se je proti pričakovanju posrečilo. Spal sem, dokler me manj srečni tovariši niso zbudili ob zori, da bi sodeloval pri novih poskusih, kako priti do zalog v ladji.

Vladalo je popolno brezvetrije. Morje je bilo gladkejšo kot kdaj prej, vreme gorko in prijetno. Tuje ladje ni bilo več videti. Najprej smo odtrgali verigo in jo obenem s prejšnjo pritrdili Petersu na noge. Spet je poskušal doseči vrata v shrambo, ker je upal, da jih bo odprl. Res je bilo to možno, kajti ladjino truplo se je medtem močnejše dvignilo. Srečno je dospel do vrat. Zdaj je snel eno verigo z nog in skušal razbiti vrata. Ves trud je bil zaman, kajti les je bil trdnješi, kot smo si mislili. Peters je bil ves izmučen vsled dolgega bivanja pod vodo; treba je bilo, da ga kdo drugi nadomesti. Parker se je prostovoljno javil. Po treh brezuspešnih poskusih pa ni niti mogel do vrat. Avgustus se seveda vsled ranjene roke ni udeležil, kajti četudi bi prišel do vrat, jih ne bi mogel odpreti. Preostal sem le še jaz. Peters je pustil verigo v hodu. Ko sem se podal pod vodo, sem spoznal, da nimam dovolj moči, da bi se zdržal v ravnotežju. Sklenil sem torej, da si najprvo priborim verigo. Ko sem pre-

tipaval tla, sem naletel na nekaj trdega. Takoj sem pograbil za predmet, ne da bi pogledal v hitrici, kaj da je. Bila je steklenica in lahko si je predstavljati veselje, če povem, da je bila napolnjena s portugalskim vinom. Zahvalili smo se Bogu za dobrodošlo in bodrečo pomoč, odstranili zamašek z nožičem ter spili vsak po en skromen požirek. Gorkota, moč, oživljenje, ki smo jih zajeli s tem požirkom, so nam delile neizmerno tolažbo. Nato smo steklenico skrbno zamašili in jo obesili z robcem tako, da se ni razbila.

Nekaj časa po srečnem odkritju smo počivali; nato sem spet zlezal v vodo, našel verigo in se vrnil. Zdaj sem verigo pritrdil na noge in se v tretjič spustil v vodo, dokler se nisem prepričal, da v enakem položaju ne bi nobena sila na svetu mogla vlomiti vrata v shrambo. Obupajoč sem se vrnil.

Zdaj ni bilo več upanja in čital sem v obrazih tovarišev, da se hočejo vdati v usodo. Vino jim je bržda povzročilo nekakšen delirij, ki sem se ga obvaroval morda s potapljanjem. Govorili so zmedeno in o stvareh, ki niso imele nič opraviti s položajem. Peters me je opetovano povpraševal po Nautucketu. Tudi Avgustus se mi je resnobno približal, kakor se spominim, ter me prosil, naj mu posodim žepni glavnik, češ, da ima lase polne lusk, ki bi se jih rad znebil preden stopi na kopno. Parker se mi je zdel nekoliko razum-

nejši. Svetoval mi je, naj na slepo srečo zlezem pod vodo v kajito in prinesem kar koliže od tam. Pritrdil sem mu in čez minuto sem prinesel mal usnjat kovčeg kapitana Barnarda s seboj. Odprti smo ga takoj v nadi, da najdemo kaj pijače ali jedi. Vendar pa ni bilo ničesar drugega v njem kot škatljica za britev in dve platneni srajci. Spet sem smuknil pod vodo in se vrnil, ne da bi kaj opravil. Ko sem bil ravno z glavo iz vode, sem slišal pok na krovu in kmalu sem videl, da so nehvaležneži izpili v moji odsotnosti ostane vina. Nato so skušali obesiti steklenico na pejšnje mesto; pri tem pa se je razbila. Očitno sem jim brezsrčnost. Avgustus se je razjokal. Ostala pa sta obrnila stvar na smešno in sta se smejala — da ne bi nikdar več videl takšnega smeja! Skremžila sta obraze naravnost strahotno. Bržkonje vino vplivalo močnejše na prazne glave; bili so kar moč pijani. Siloma sem jih spravil leč, nakar se jih je kmalu lotil težek spanec, ki ga je spremljalo glasno hropeče dihanje.

Bil sem takorekoč sam na krovu. Lahko si je misliti, da so bila moja razmišljanja kar moč plašna in temačna. V prihodnosti ni bilo pričakovati ničesar, razen počasne smrti od lakote ali pa v najboljšem slučaju pogin ob prvem viharju, ki bi nastal. V sedanjem stanju nismo mogli upati, da bi prebili nov napad.

(Konec sledi.)

bi časopisje uprizarjalo takih ekscesov kakor naše režimsko. Vlada pa mirno gleda, kako se na tak naravnost lopovski način ruši ugled naše države v inozemstvu, ki nam ne bo posojalo niti fienka in kmalu ne bo hotela z nami niti kakšnih političnih zvez sklepati, ker se iz režimskega tiska prepričuje, da stojimo tik pred razpadom. Vlada to početje celo podpira! Kaj pravi na to gospod minister za zunanje zadeve, dr. Ninčič?

— Ali je Srb? Glasilo Jugoslov. muslimanske organizacije »Pravda« beleži tale dogodek: »V parlamentarnem odboru za prošnje in pritožbe je bila med tisoči drugih vlog tudi prošnja nekega Kobasice iz Dalmacije za priznanje službenih let. 8. t. m. je prišla prošnja na dnevni red. Referent jo je prečital. Predsednik Ornovac vpraša: »Ali je to Srb?« Referent: »Da, in še kakšen!« Predsednik: »E, potem mu priznajmo.« In priznali so. — Po tem kratkem pravilu: Srbu groš, vsem drugim knof — je uravnana danes v naši SHS vsa državna oblast. Potem se pa še sudi, da Hrvti in Slovenci s tem niso zadovoljni.

Mednarodne tekme v Parizu.

Agence Havas poroča: Na sobotni predpoldanski javni telovadbi je telovadilo 15.000 telovadcev, popoldan 10.000 ob navzočnosti velikanske množice ljudi, ki je telovadce živahno aklamirala. V nedeljo jutraj so se telovadci udeležili sv. maše v spomin v vojni padlim vojakom. Sv. maša se je brala v notredamski stolnici. Nato so se telovadci — 28.000 po številu — razvrstili v 24 skupinah v Tullerijah ter odkorakali k grobu neznanega vojaka, na katerega so bili položeni venci. Defilacija pred grobom je trajala dve uri. Nato je sprevod krenil na Martovo polje, živahno aklamirani od občinstva. Pri popoldanski javni telovadbi je bila udeležba ogromna, tako da je zmanjkalo vstopnic. Na oficijalni tribuni so bili člani pariškega občinskega sveta, zastopnik predsednika republike, pariškega nadškofa, ministrskega predsednika, maršal Liautey in pariški apostolski nuncij.

Češkoslovaški Orli v Parizu so bili najiskrenejše pozdravljeni in povsod predmet najživahnejših ovacij. Na kolodvoru je igrala godba češkoslovaško in francosko himno in izrečene so bile prisrčne napitnice. V imenu češkoslovaškega pariškega poslaništva je pozdravil češkoslovaške Orle češkoslovaški poslanik v Parizu dr. Bráf.

Dnevne novice.

— Občinski odbor Sv. Gregor je v svoji seji dne 22. t. m. imenoval poslanca gosp. K. Škulja za častnega občana v priznanje nevenljivih zaslug za občino in še posebno za župnjiko Sv. Gregor.

— Obrekuj in laži kolikor moreš, nekaj vendar obvisi, to je načelo »Slov. Narod«, ki sam čisto dobro ve, da je orlovstvo izobraževalna in vzgojna mladinska organizacija, a vendar trdovratno naprej trdi, da je politična. Dalje še vedno trdi — čeprav se skriva za »Preporod« — da so podani dokazi za protidrjavno delo orlovske organizacije kljub naši ugotovitvi, da se niti nobena preiskava ni vršila in so zato »dokazi« docela nemogoči. Kvečjem če so laži, hujskarije in želje demokratskih listov nepobitni dokazi. Orličji pa bodo vršili še naprej svoje izobraževalno in vzgojno delo med mladino kljub jezi Sokoličev, ki jim nobeni milijoni davkoplačevalcev ne bodo pomagali do ugleda med slovenskim ljudstvom.

— Vidiranje potnih listov za Ameriko. Na številne prošnje za vidiranje potnih listov za Ameriko je poslanec Gostinčar interveniral v ministrstvu za socialno politiko in mu je načelnik izseljeniškega oddelka obljubil, da bo prošnje iz Slovenije reševal točno po redu.

— Nov naskok na katoliško cerkev v Vojvodini. Nemške katoliške župnije v Vojvodini imajo od davna svoja zemljišča, iz katerih plačujejo cerkvene obdane svoje organizacije. Ta zemljišča so zelo majhne posesti in nikakor ne spadajo v vrsto veleposestev, zato tudi agrarna reforma nima z njimi nikakega opravka. Kljub temu so lani cerkvene obdane dobile poziv, da ta zemljišča odstojijo državi. Odgovor je bil splošno ogorčenje in odpor proti odredbi. Upravni oblastniki so se prestrašili in odredbo umaknili. Sedaj je pa ta naredba naenkrat zopet zagledala beli dan. Deutsches Volksblatt v Novem Sadu ji posveča uvodnik, v katerem ugotavlja, da pravna varnost v tej državi vsak dan bolj izginja. Naredba ni drugače nego nepokrit izraz sovražstva gotovih krogov proti katoliški cerkvi, ki očitno ne služi, kako občutljive točke v ljudskem življenju se s tem dotikajo. V stvari se je oglašil na ministrstvu nemški poslanski klub in dobil odgovor, da minister o taki naredbi sploh ničesar ni vedel. Iz tega slučaja se znova vidi, na kako turški način se »upravlja« Vojvodina.

— Vihar in toča. V četrtek, 19. t. m. je obiskala občino Velika Račna na Dolenjskem velika nesreča. Okrog poldneva je prihrumel od jugozapada silovit vihar, ki je napravil sil-

no škodo po gozdih, na drevju po vrtovih, s korenino ruval drevesa, podrl več kozolcev in razkrival strehe. Vmes je klestila gosta toča, ki je mnogih posestnikom uničila ves pridelek. Najbolj je trpela koruza, oves in fižol. Posebno hudo so prizadete vasi Velika Račna in Predole.

— Vrhnik. Na zahtevo krajevnega odbora JDS je vrgla ekspozitura Praprotnikove banke našo pristašino na cesto. Isto so zahtevali tudi od »Kmet. posojilnice«, katera pa do sedaj še ni storila v tem oziru nobene koraka. Kaj se bo zgodilo, ne vemo. Za enkrat bi pripomnili tole: Mi bomo svoje pristaše, ki bodo trpeli radi naše misli, varovali in jim nudili pomoč. To je naša pravica in dolžnost. Gospodje, mi bomo reagirali do skrajnosti. Trgovci in zavodi, ki bodo čutili moč naše organizacije, naj se zahvalijo polit. anal. fahetom vrh. JDS. Kajti, kdor se pusti komandirati Maticu iz davkarje in njegovemu drugu, ter dvema ptičema, ki sta privadrala od juga, ta ni vreden naše podpore. To si — zapomnite!

— Z Bleda se poroča: Dne 21. t. m. popoldne ob 6. vzame gospod Viktor Bohinc na Bledu lovsko puško in gre na lov na divjačino, ki frči okrog njegove vile. Puško sproži ter zadene za ograjo na lastnem posestvu stoječega gospoda urednika Forkopiča. Ker se zdi, da skušajo zadevo prikriti, priporočamo oblasti, da zadevo preišče in kaznuje predrznega lovca, ker v tako obljubenem kraju se vendar ne sme streljati.

— Vransko. Dne 22. t. m. so priredile učenke ljudske šole Jelica Zorko, Jelica Gorič, Belka Gorič in Majdica Kodre malo vrtno veselico z deklamacijami in petjem, pri kateri so nabrale 211 K, ki so jih darovale gas. društvu. Odbor gasilnega društva se za ta dar iskreno zahvaljuje.

— Najcenejše obleke drž. nastavljenici ne dobe pri delegaciji finančnega ministrstva, kakor nam je včeraj javil naš informator, pa tudi drugod ne, ker njihova plača ne zadošča več niti za najcenejšo obleko.

— Slovenski theater gostuje: V nedeljo 29. t. m. ob 3. popoldne v Društvenem Domu na Ježici z dramatisacijo — Besov — Dostojevskega. Istega dne ob 8. zvečer na Viču v Prosveti. Z ozirom na pomen »Slovanskega theatra«, ki deluje za rusko-jugoslovansko zblizanje, se priporoča obilen obisk.

— Hrvatski narodni muzej v Zagrebu. Pokrajinska uprava v Zagrebu je izdala navodilo za zbiranje etnografičnih predmetov za Hrvatski narodni muzej v Zagrebu. Navodilo razpošljejo muzejskim poverjenikom in vsem javnim delavcem, posebno pa tudi učiteljem, da za zbiranje zainteresira mladino in po njej najširše ljudske kroge.

— Vlomi in tatvine. V Zagrebu na državnem kolodvoru so zaplenili 3 zaboje, v katerih so bili 3 na Dolenjskem ukradeni motorji, vredni 200.000 K. — Angeli Tanko v Hrvači pri Dolenji vasi je bilo ukradena 2000 K vredna zlata damska verižica, 1000 K vreden poročni prstan, 1000 K vredna damska ura z okovom iz ribje kosti in 800 K denarja. Ivanu Mrharju v Hrvači je pa bil ukraden 1000 kron vreden poročni prstan in 6560 K denarja.

— V Studencu pri Devici Mariji v Polju so zlikovci vlomili v hišo Jakoba Kocjančiča, katerega so oškodovali za 7140 kron.

— Pobegnili je iz blazine na Studencu 30 letna umobolna Danica Tomažin, ki je srednje postave in velikih obrvi. Oblečena je bila v modro obleko.

— Poskusite špeciialna vina v steklenicah slovite trvdke Gjuró Valjak, Grajska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine. 4378

Štalarske novice.

— Š Umrla je dne 25. t. m. v Št. Lenartu v Slov. goricah dijakinja VI. realke gđ. Ružena Stupica, hčerka g. notarja. Svetila ji večna luč! Hudo prizadeti družini g. notarja naše iskreno sožalje!

— Š Vred bede v smrt. V torek, 23. t. m. okoli pofl. ure zvečer si je višji policijski stražnik Aleksander Filipčič na Aleksandrovi cesti pred hišo št. 139 iz službenega samokresa pognal krogljo v glavo. Radi hude bede je cela njegova družina obolela in nazadnje tudi on sam. To ga je pognalo v smrt.

— Š Rogatec. Res se je vršil dne 8. julija 1928 ustanovni občni zbor telovadnega društva »Orel« v Rogatec, katera prireditelj je bila res prava manifestacija in oživljenje za Rogatec četudi v manjšem obsegu. Da pa dotični dopisnik, kateri napada novoustanovljeno društvo »Orel« ni znal prešteti, koliko »Orlov« je bilo pri manifestaciji v Rogatec in koliko »Orlov« je bilo v kroju, naj mu bo s tem povedano, da jih je bilo vseh z novimi člani vred nad 80, v kroju pa 34. Priporočam pa dopisniku »Jutra«, da se v svojo lastno korist poda nemudoma zopet v I. razred ljudske šole, da se bo učil računati. — Kako je hudo gg. od strani JDS in OJN, da se je ustanovil »Orel« v Rogatec, pokaže dopisnik »Jutra«, ki pravi, da klerikaleci quasi kot odcepljeni od drugih rogaških Slovencev, simpatizirajo z nemškutarji i. t. d. V resnici je pa ravno narobe. Le zvalite krivdo na druge, ste pa sami dotični ptički, le pritrdite! — Dopisnik »Jutra« pravi, da je predsednik »Orla«

v Rogatec »Spiritus agens« in da hoče igrati povsod glavno vlogo. Res, toda ne »Spiritus agens«, ampak »homo agens«, hotel je pisati dotični dopisnik v »Jutra«, kar mi namesto njega popravljamo, je predsednik »Orla«. Da pa hoče »homo agens« igrati povsod glavno vlogo, boste šele videli v bodoče! Pa naj dopisnik »Jutra« igra povsod glavno vlogo, če jo more, ali kateri njegovih privržencev; vas vseh nikdo ne posluša, zato pa ne morete ničesar prirediti! Povod, da se Nemci smejejo, pa delate sami in vas že tudi predobro poznajo ter se smejejo le vam in ne nam. — Kar se tiče g. kaplana, povemo, da on ni še nikdar storil nikomur nič žalega in tudi ne funkcira pri »Orlu« kot tajnik, kar je dopisnik lažljivo poročal v »Jutra«. Treba bo pač pobrenkati še na druge strune, če ne boste bolj ponižni. Sicer pa že uvidevate, da ne morete brez nas ničesar podvzeti, nasprotno pa mi brez vas vse, kakor veste! Bodi vam še povedano, da z ustanovitvijo telovadnega društva »Orel« še ni zadnja ustanovitev, ampak pridejo še druga naša društva, kjer bo »homo agens« zopet in zopet igral glavno vlogo. Povem vam to zato, da se vam ne bodo za vsako njegovo glavno vlogo posebej ježili lasje! Toliko naj vam bo, posebno pa dopisniku »Jutra« povedano za sedaj. Če boste pa hoteli drugič zopet kakih pojasnil, smo radevolje na razpolago.

Primorske novice.

— p Politična okrožja na Goriškem. Uradni list objavlja kr. odlok o novi ureditvi političnih okrožij na Goriškem. Tolminko okrožje je odpravljen. Ozemlje sodnega okraja Bovec in bivšega sodnega okraja Kobarid je dodeljeno okrožju Čedad, ozemlje nekdanjega tolminskega sodnega okraja pa okrožju Gorica. Na novo je ustanovljeno okrožje Idrija, ki obsega ozemlje idrijskega sodnega okraja.

— p Številni slučajji solnčarice. Minolo nedeljo se je pripetilo v Trstu pet slučajev solnčarice.

Gospodarstvo.

— g Izvozni krediti. Za izvozno sezono je določila Narodna banka kot maksimalni znesek za kritje potreb izvozne trgovine 150 milijonov dinarjev, ker stoji finančni minister prejkoslej na stališču, da pod nobenim pogojem ne dovoli izdavanje novih bankovcev. Proti tej odločbi vsi prizadeti krogi odločno ugovarjajo in zahtevajo znatno zvišanje teh kreditov z ozirom na dejstvo, da imajo zlasti kmetje na jugu države spravljanih doma nad 1 milijardo dinarjev, ki so trgovskim potrebam odtegnjeni.

— g Cene na zagrebškem trgu so bile sledeče: Telečje meso 21—22.50 Din, prašičje meso 30 Din, salo 35 Din, mleko 3 Din, čajno maslo 70 Din, ovčji sir 30 Din, kravji sir 30 Din, jajca 1.25—1.50 Din, zgodnje slive 8 Din, hruške 6—8 Din, jabolka 6—8 Din (za kg).

— g Zelenjava na zagrebškem trgu. Mestno vrtnarstvo je prodajalo: krompir 1.50 Din, kolerabe 1.50 Din, zelje 3.50 Din, ohrovt 3 Din, kumare 2.50 Din, pesa 1 Din, karfirole 6 Din, buče 1 Din (za kg).

— g Žitni trg v Vojvodini. Domači mlini plačujejo novo pšenico po 375—380 Din, koruza 290—300 Din, oves 300—310 Din. — Tendence slaba.

— g Dohodki od pristojbin. L. 1919 je imela država od pristojbin 18 milijonov Din dohodkov, l. 1920 82 mil., l. 1921 218 mil., l. 1922 425 milijonov. Na podlagi novega predloga bi znašali dohodki iz pristojbin za tekoče leto 100 mil. Din več, kar bi znašalo skupno 500 milijonov dinarjev. Vendar se smatra, da bodo ti dohodki mnogo večji.

— g Mednarodna carinska konferenca se vrši letos dne 15. oktobra v Barceloni. Na tej konferenci bodo zastopane vse države po enem delegatu in po izvedencih.

BORZA.

— Zagreb, 25. julija. (Izv.) Devize: Berlin 0.0215, Italija 4.1475—4.1675, London 436.25—437.25, Newyork 94.50—95.50, Pariz 5.60—5.6750, Praga 2.3350—2.3450, Dunaj 0.1330—0.1340, Zürich 17.0250—17.0750. — Valute: dolar 93.50—94.—

— Curih, 25. julija. (Izv.) Pešta 0.04, Berlin 0.0010, Italija 24.40, London 25.72, Newyork 539.50, Pariz 33, Praga 16.65, Dunaj 0.007875, Sofija 5.55, Beograd 6, Varšava 0.0037. — Valute: n. a. K 0.007950.

— Dunaj, 25. julija. (Izv.) Pešta: Pešta 3.15, Berlin 0.12, Italija 3054, London 325000, Newyork 70935, Pariz 4152, Praga 2117, Zürich 12685, Sofija 678, Beograd 743, Varšava 0.37.

Ljubljanske novice.

— lj Še enkrat 140 rodbin v smrtni nevarnosti. Prejeli smo: Cenjeno uredništvo! Vaša notica o nameravanem predlogu podžupana dr. Stanovnika in tov. v obč. svetu je nam Kolizejem odvalila težek kamen od srca in vzbudila mnogo hvaležnega odobravanja med nami. Začudili pa smo se, da hoče sedaj velefirma Alko eksplozijo sode kratkomaletiti. Ali bo res treba zaslišati 1000 prestrašenih kolizejcev in vse bližnje prebivalce vil, ki so prihiti na balkone gledat kako se podira kolizej? Ugotavljamo še enkrat, da je eksploziral sod na dvorišču pred trdnjavo Alko in Črmelj in da na istem dvorišču skrgo vsak dan kurijo ogenj v odprtih velikih kotlih. Komu je eksploziral topot sod in jeli se je to zgodilo kaka dva koraka bolj na levo ali na

desno pred eno ali drugo teh dveh firm, ki stojita ena tik poleg druge, to je glede nevarnosti ognja čisto vse eno. Če trdi Alko, da je nevarnost ognja pri njem izključena, ker rabi električno luč za razsvetljavo in pregledovanje sodov, ostane še vedno vprašanje, kako kurjavo uporablja pri drugih sodarskih opravilih, za katera kuri Črmelj ogenj v odprtih kotlih. Pa tudi če tu vporablja elektriko, nevarnost ognja še ni izključena, ker ni dvoma, da pri obratih te vrste delavci niso vedno trezni in da se tudi treznemu lahko primeri, da vrže kak ogorek, žveplenko ali cigareto v tak kraj, kjer se lahko kaj vname. Glede nevarnosti ognja je prav posebno poudariti še sledečo okolnost: Trditi Alko in Črmelj porabita pri fabricaciji alkohola in za čiščenje sodov tako ogromno množino vode, da je v vseh nadstropjih, dostikrat pa tudi v pritličju čez dan za stranke primanjkuje. Stranke si morajo vodo redno natočiti zgodaj jutraj, predno prične Alko z delom, sicer so lahko ves dan brez nje. Jasno je, da bi bil Kolizej v slučaju ognja izgubljen in da malenkostnega požara pri kak izmed strank brez vode ni mogoče že v kali zadušiti. Veliko pa pretrpe stranke sedaj v tej neznosni vročini, ko nimajo sveže vode ne za pijačo, še manj za umivanje in kopanje. Koliko pretrpe stranke v pritličju vsled dima, ki so ga polne sobe in neprestanega razbijanja sodarjev ki delajo dostikrat pozno v noč, to je zopet poglavje zase.

— Pričakujemo, da se od obč. svetnikov podžupana dr. Stanovnika in tov. započeta akcija izvede do konca in da se ukrepejo tudi v drugih ozirih koraki. — Več kolizejev.

— lj Policijska kronika. Mariji Kristan je bil ukraden pišček, vreden 1000 K. — Ani Strukelj v Hradskega vasi je bilo ponoči ukradena z balkona obleka in srajca. Oškodovana je za 3500 K. — Jožefu Bergantu v Dravljah je bila ukradena siva sesalka za kolo, vredna 360 K. — Grški podanik Nikola Margaritiadis je izgubil potni list, izstavljen v policijski prefekturi v Atenah.

Cerkveni vestnik.

— c Duhovne vaje za duhovnike (II. turnus) v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano se prične 30. julija ob 8. uri zvečer. Skupna večerja je ob 7. uri. Prijave se še vedno sprejemajo, ker je prostih še 20 posebnih sob. Taksa 500 K.

Prosveta.

— pr Calderon v Radovljici. V nedeljo je ljubljansko katoliško mladeniško društvo napravilo pod vodstvom g. kanonika Alojzija Stroja izlet v Radovljico in je porabilo to priliko, da je uprizorilo popoldne ob treh v Ljudskem domu ob napolnjeni dvorani in galeriji lepo Calderonovo igro »Stanovitni kraljevič«. Pred igro je gospod kanonik v lepih besedah pojasnil občinstvu, zbranemu iz mesta in okolice, zgodovinsko ozadje te drame, ki je zajeta iz bojev med Portugizi in Mavri v 15. stol. Obenem je pokazal na vzvišeno misel igre — versko gorečnost, ki naj vedno blaži in dviga naša srca. Zastor se je dvignil in ob lepi scenneriji Ljudskega odra je petdejansko klasično dramo — pisano v verzih — petindvajset mladih fantov-vejencev v zgodovinskih kostumih — izposojenih iz ljubljanske opere — res lepo odigralo. Najboljši je bil brez dvoma junak Don Fernando — stanovitni kraljevič, a tudi drugim se je poznalo, da niso novinci na odru. Človek se je moral čuditi, kaj zmore dobra volja priprostih fantov. Ker se utedne igra udomačiti na naših odrih, bi bilo dobro, da bi prevajalec temeljito redigiral prevod, ki je bil očitno pred desetletjem v naglici prirejen. Ritmično in stilistično pomanjkljivi verzi otežujejo memoriranje, še bolj pa precizno prednašanje. Zlasti v dolgih monologih se to pozna. Če kje, moramo zlasti pri igrar, ki so namenjene našim podeželskim ljud. odrom, gledati, da imajo izklesan jezik v prozni dikciji, ob kateri se ne more spotikati ne igralec ne poslušalec.

Orlovski vestnik.

— Belokranjsko okrožje proslavi blagoslovitev zastave črnomeljskega odseka v Črnomlju dne 5. avg. javno telovadbo ki bo v nedeljo 5. avg. ob 3. popoldne. Spored: ob 12. uri skušnja za telovadbo; ob 2. blagoslovitev in litanije v župni cerkvi. Ob 3. javna telovadba. Konec ob 9. zvečer. Vožnja je polovična. Izkaznice se dobe pri O. P. v Ljubljani in pri tel. odseku Orel v Črnomlju.

Turistika in sport.

— Motoklub »Slovenija« priredi v nedeljo, dne 29. t. m. svojo prvo hitrosno tekmo. Start na Gaštelju (Kranj) pri km 23.4 ob 9. uri, predpisani cilj pri km 13.4 (gostilna Bohine — Medvode). Prijavitelj se je do sobote 28. t. m. do 8. ure pri blagajniku g. Baragi, Jugobanka, Kolodvorska ulica, kjer se dobe propozicije. Training za vse tekmece v četrtek od 6.—7. zvečer. Odhod vseh tekmecev k trainingu točno ob 5.30 pop. izpred kavarne Evropa na progo, ki bo za časa traininga zastražena. V soboto ob 8. zvečer obligaten sestanek za vse člane. Prisotnost častna dolžnost. — Odbor.

— Prima moderni brzopisalni »Stoewer«. Zastop Ljubljana, Selenb. ul. 6-L.

Lišna snažna in zdrava, z dobrimi spricvali, SE TAKOJ SPREJME. Plača do 1000 kron. — Ponudbe na: Gospo FANIKO HERZL, OSIJEK L, Jagrova ulica št. 3. 4479

Ključav. pomočnik

Dober, dobi takoj mesto pri IVANU TRILLER na BLEDU. 4439

Trgovski lokal

v sredini mesta, v zelo dobrem kraju, ODDAM. — Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »LOKAL«. 4477

Proda se pritlična enodružinska hiša

s prostim stanovanjem, v predmestju Ljubljane, v bližini elektr. cest. železnice. — Ponudbe na upravo lista pod št. 18.

Gostilniško koncesijo

s obrtnim lokalom IŠČEM V ZAKUP v mestu ali predmestju Ljubljane. — Ponudbe na upravo lista pod št. 48.

Josip ROTAR, pletarstvo

Šmartno, pošta št. Vid nad Ljubljano, priporoča KOŠARE, potne, ročne, za perilo, otroške z in brez stojala (postelice). Pleteno pohištvo, naslanjače, mize, stojala za cvetlice, palme, šivanje itd. Solidno delo, nizke cene! 4413

Kdo posodi

150.000 dinarjev — In bo obenem deležen 10% na čistem dobičku pri plodonosnem podjetju, katero se namerava ustanoviti. — Ponudbe na upravnštvo »Slovenca« pod št. 4432.

Hladilni stroj

(KÜHLMASCHINE), nov, komplet, Amoniakkompressor, se v Mariboru UGODNO PRODA. — Natančnejše se poizve pri Oglasnem zavodu VORSIČ, Maribor, Slomškov trg, pod št. 1780.

Inserirajte v »Slovenca«!

Proda se:

Puch-motor 2½ H. P. in pomožni motorji znamke Correll ¼ H. P. po nizki ceni. — AVTO FLORJANČIČ, LJUBLJANA. 4454

Prodajam posestvo

okoli pol zemlje v prijaznem gorenjskem kraju, oddaljeno pol ure od mesta. Poizve se pri L. STEPIC, Spodnja Šiška, Kavškova ulica št. 108. 4469

Nova enodružinska HIŠA

NAPRODAJ na periferiji mesta, obstoječa iz treh sob, kuhinje, kleti in lepega vrta. Stanovanje takoj na razpolago. — Naslov pove upravnštvo »Slovenca« pod št. 4465.

Dr. Derč

ORDINIRA zopet redno od 2. do 3. ure pop. vsaki dan BEETHOVNOVA ulica 15, pritličje, levo. (NEPREMOŽNIM BREZPLAČNO!)

Merlak Bruno

Merlak Mira roj. Hafner

vjenčani

26. jula 1923.

Ljubljana Sibenik

Dr. BINTER v Kamniku

je okrevail in ORDINIRA zopet redno kot poprej.

OVES -- KORUZO la.

na VREČE in VAGONE razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta št. 33 pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3697

Enonadstropna hiša

v Krškem (Slovenija), ob državni cesti, s 7 lokali in dvoriščem, za ceno 60.000 dinarjev TAKOJ NAPRODAJ. — Dopisi na: CEHOVIN, TRST, Case la Postale 588. 4473

KUPIM stare, dobro ohranjene trame in deske

ki so bili že rabljeni, in sicer: 8.168 m kub. 13/16, 18 m kub. 16/21 trami; deske pa 16 m kub. colaric in 6 m kub. 20 mm. — Ponudbe na: HINKO PRIVSEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/L 4462

Stanovanje

obstoječe iz dveh do treh sob, kuhinjo in pritlikinami, v sredini mesta, tudi v stari hiši, če mogoče v bližini Sv. Jakoba, SE IŠČE proti plačilu najemnine v naprej ali pa proti primerni nagradi. — Ponudbe na: POŠTNI PREDAL ŠT. 73, glavna pošta. 4436

Banatsko pšenico la.

razprodaja na vagone, paritet vsaka postaja v Sloveniji, M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu«.

Lokal

na prometnem kraju, na deželi, IŠČEM za trgovino z usnjem, event. vzajem tudi usnjarno v najem. — Dopisi pod: »PROMET« na Aloma Company, anonimna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Banatsko moko la.

na vreče in vagone razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3696

Dinamostroj

60 Volt. 110 Amp. enaki tok, v dobrem stanju, do sedaj v obratu z reostatom, ceno PRODA Impregnacija GUIDO RUTGERS v Hočah pri Mariboru.

Otroški vozički

več vrst, od 250 Din dalje. — DVO-KOLESA: novi modeli z dobro pneumatiko, že od 1500 Din naprej. — MOTORCKI najnovejši, amer. tipa »Evans« in D. K. W. — PNEUMATIKA: zračnice z garancijo od 18 Din, plaščji od 65 Din, Motorette, Oressette. — Preprodajalec in mehaniki znižane cene. — Sprejemamo vsa popravila, emaširanje in poniklanje. — »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

„DIAMALT“

Pozor pekli »Diamalt«, tvornice Hauser i Sobolka, Beč-Stadlau, v predvojni kakovosti, se edino dobi pri glav. zastopniku a Jugoslavijo EDUARD DUŽANEC, Zagreb. Skladišče Strossmayerova 10. Varnost se ponaredb v prahu ali tekočini!

Prvovrsten tovorni auto »SAURER«

pettonski — generalno popravljen PRODA OTO PETERMAN, ZAGREB — Vlaška ulica št. 50.

Cement, opoka in premog

vsaka množina po znižanih cenah na razpolago pri

H. Petrič,

Ljubljana, Dunajska cesta 38. skladišče »Balkan«, Telefon interurban 886.

MEGOLA

MOTOCIKEL 5 HP (DVOKOLESNI AVTO)

POGON S PET-CILINDERSKIM ROTACIJSKIM MOTORJEM. V DIRKAH NEMCIJE LETA 1923 9 PRVIH MEST. RAZSTAVLJEN PRI TVRDKI

J. GOREC

PALACA LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE.

Obi. avt.

civ. inž. A. ŠTEBI

Je otvoril svojo tehnično pisarno v Ljubljani v palači Ljubljanske kreditne banke.

Izvršuje projekte za električne centrale, posvetuje in ocenjuje načrte za električne naprave.

Kovaškega učenca

krepkega, SPREJME MATIJA TERLEP, LJUBLJANA 7. 4443

Moško kolo

dobro ohranjeno, znamke »Kinta«, pred vojno kupljeno, malo rabljeno, pnevmatika nova, prodam. Cena po dogovoru. Vprašati na pošt. predal št. 5, Metlika.

Klavir naprodaj

dobro ohranjen. Ogleda se vsak dan v trafikah na Vidmu v Dobropoljah. 4444

Posojila od 1000 Din

naprej proti primerni hipotekarni varnosti DAJE CEHOVIN, TRST Case la postale 588. 4472

Proč tedaj s škodljivo kavo, zavživajte le »MIRIM« čokolado!

»MIRIM«, tovarna čokolade in kakao MARIBOR

Broj 668.

4434

Konkurs

za prijem pitomaca u Vojno-Sanitetsku školu u Beogradu

Vojno-Sanitetska škola primiće oko 50 pitomaca 1. septembra ove godine. — Kandidati treba da su svršili najmanje 4 razreda gimnazije ili realke. — Kurs traje 2 godine i pitomci imaju prava da budu lekarski pomoćnici ili oficiri administrativno sanitetske grani.

Prijave sa dokumentima poslati Upravniku Vojno-Sanitetske škole u Beogradu-Vračar (vojna bolnica) najdalje do 25. avgusta t. g. Detaljni uslovi mogu se videti u školi ili u Vojnom Listu br. 31 sa ovu godinu.

Uprava Vojno-Sanitetske škole, Beograd,

dne 5. jula 1923 godine.

Upravnik, Pukovnik:

Dr. Pet. NIKOLIĆ s. r.

NAZNANILO.

Vsem cenj. gostom vljudno naznanjam, da jim je na razpolago

POSEBNA SOBA S KLAVIRJEM

v prvem nadstropju ter SOBA ZA ZBOROVANJE. — Vsak petek sveže domače in morske ribe — Vsak dan polenovka s polento na tržaški način, kakor tudi druga gorka in mrzla JEDILA. — Sprejemajo se abonenti na hrano proti dnevni plači 15 Din. — Vino črno dalmatinsko Din 8.—, belo dolensko 8 Din (tež ulico Din 7.—) ter druga boljša vina. — Za obilen poset se priporoča

IVANKA VIDMAR, gostilničarka, SV. JAKOBA TRG 5.

Hamburg-Amerika linija in United-American Lines Inc.

linijalka

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko. Izdaja točna polasnica in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsak teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

I. G. Drašković, Zagreb

»B« cesta pri državnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD: Balkanska ulica 25.

SUŠAK: Jovo Gj. Ivošević, Karolinska cesta 160.

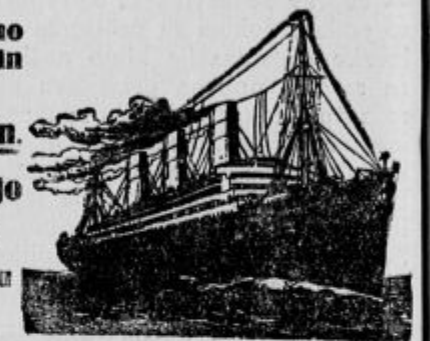
SPLIT: Ante Bulić, Diodokljanova obala 13.

GRUŽ: Ivo Lovričević.

BITOLJ: Gjorgije J. Dimitrijević & Komp., Bulevard Kralja Aleksandra 187.

VEL. BEČKEREK: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike spremlja do Hamburga družbeni uradnik.

ZAHVALA.

Ker se nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti za mnoge dokaze srčnega sočutja med dolgo boleznijo in pri smrti naše nepozabne matere, oziroma stare matere, prababice, tašče in tete, gospe

Ivane Hrovath

učiteljeve vdove

si dovoljujemo tem potom izreči našo odkritosrečno zahvalo. Prav posebno se zahvalimo še gospodu dr. I. Lichteneggerju za njegovo neustrašljivo zdravniško pomoč, gospodu župniku za njegove ljube tolažilne obiske med boleznijo, gospodu župniku Rozmanu v Zavodnih in župni duhovščini za vodstvo kondukta, gospodu župniku Ivanu Attenederju za v srce segajoče poslovilne besede ob grobu, vsem darovateljem cvetja in vencev, in ne nazadnje vsem sorodnikom in znancom od blizu in daleč, vsem našim ljubim sosedom in prijateljem, ki so našo ranjko spremili na zadnji poti.

Sinovi in hčere in vsi ostali žalujoči.